

[Hem](#) > ... > [Domstolsförfaranden](#) > [Tvistemål](#) > [Bevisupptagning](#) > England and Wales

Bevisupptagning

England och Wales

Innehåll inlagt av

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Bevisböroda

1.1 Hur ser bevisbördereglererna ut?

Bevisböroda i tvistemål ligger i allmänhet på den part som gör gällande ett sakförhållande. Denna måste lägga fram bevis som gör att domaren (eller juryn) finner det rimligt att betrakta de påstådda sakförhållandena som korrekta. Båda parter omfattas av bevisböroda, förutom om det är uppenbart att kâranden inte har fullgjort bevisböroda. Här har domaren rätt att gå vidare utan att blanda in den andra parten.

I praktiken innebär detta att domstolen konstaterar att den påstådda händelsen troligen har inträffat. Denna princip modifieras av den omständigheten att ju mer sällsynt en tilldragelse är, desto högre är bevisböroda, vilket Lord Hoffman slog fast i målet *Secretary of State for the Home Department mot Rehman*[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Finns det undantag från bevisbördereglererna? Om ja, i vilka fall? Är det i sådana fall möjligt att komma med motbevisning?

Det är inte nödvändigt att bevisa omständigheter som medges eller som är uppenbara eller irrelevanta för målet.

Vissa presumtioner i lagstiftningen kan motbevisas. Det rör sig om presumtioner angående barns äkta böroda, äktenskaps giltighet, vuxnas själsförmögenheter och dödförklaring av personer som har försvunnit. En person anses oskyldig till ett brott tills motsatsen har bevisats, men att en person har fällts för ett brott kan tas upp i tvistemål som bevis för att en part har begått ett brott (och innebär att parten i så fall måste bevisa sin oskuld).

Oaktsamhet presumeras föreligga om en kârande bevisar att skada uppstått till följd av något som svaranden har exklusiv kontroll över och att olyckan var av en typ som i regel uppkommer på grund av oaktsamhet[1]. En liknande presumtion föreligger om en person har anförtrotts egendom och denna har tappats bort eller förstörts. I båda fallen kan presumptionen motbevisas av svaranden.

Vid diskriminering på arbetsmarknaden råder omvänd bevisböroda. Så snart det vid första anblicken finns misstanke om diskriminering övergår bevisböroda på den andra parten, som måste bevisa att diskriminering inte förekom. Denna regel följer av EU:s diskrimineringslagstiftning och ingår nu i *Equality Act 2010*.

På flera civilrättsliga områden, framför allt på arbetsmiljöområdet, råder dessutom ett strikt skadeståndsansvar, vilket innebär att om en olycka inträffar är det arbetsgivaren som är ansvarsskyldig.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Doktrinen *res ipsa Loquitur* eller saken talar för sig själv.

1.3 Hur övertygande måste bevisningen vara för att läggas till grund för en dom?

I tvistemål görs vanligtvis en "sannolikhetsavvägning". Domstolen konstaterar med andra ord att ett sakförhållande har fastställts om den anser att det är troligare att sakförhållandet inträffade än att det inte inträffade. Denna regel är som sagt flexibel. Mer övertygande bevisning krävs för att styrka allvarliga anklagelser, t.ex. bedrägerier, eftersom det i regel anses troligt att sådana anklagelser är sanna.

Detta test modifieras vid två tillfällen. I mål som saknar en övertygande orsak, men där det trots allt finns flera tänkbara orsaker, har domstolen rätt att besluta att orsaken inte har bevisats[1]. I ansökningar om en summarisk dom[2] har ribban dessutom satts ganska lågt. Domstolen fattar ett beslut utan tillgång till alla uppgifter och utan korsförhör.

[1] Detta fenomen har utretts i *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Används ofta i *Technology and Construction Court* (TCC) för att verkställa en skiljedom om tilldelning av en summa pengar.

2 Bevisupptagning

2.1 Måste en part begära att bevisning tas upp eller kan domstolen ibland ta initiativ till bevisupptagning?

I tvistemålsprocesser tas bevisning[1] upp genom att parterna överlämnar relevanta handlingar, och genom att vittnen och sakkunniga vittnar inför domstolen.

Olika regler gäller i varje enskilt mål.

- Utlämnande av uppgifter

Parter i en tvistemålsprocess är skyldiga att lämna ut[2] uppgifter om de handlingar som de förfogar över eller innehar, i den utsträckning som domstolen förpliktar dem, och att låta den andra parten inspektera handlingarna. Domstolen förordnar i regel om "standardutlämning", enligt vilken parterna måste göra rimliga ansträngningar för att ta fram handlingar som antingen stöder eller motsäger någon part, utan att parterna behöver ansöka hos domstolen om detta. För andra typer av utlämnanden måste en part begära tillstånd från domstolen. Domstolen kan även besluta att bevis och egendom ska bevaras.

- Vittnesförhör

Parterna behöver inte rättens tillstånd för att åberopa vittnesutsagor i målet. En part som vill åberopa ett vittnesmål måste dock först delge en vittnesutsaga som undertecknats av vittnet och som innehåller vittnets vittnesmål, och måste kalla vittnet att muntligen vittna vid rättegången. Om parten inte tillhandahåller en vittnesutsaga eller sammanfattning av ett vittnesmål före rättegången, får parten inte kalla det vittnet utan domstolens tillstånd. Domstolen har också vidsträckt befogenheter att kontrollera den bevisning som tillåts, och får utesluta bevisning som annars skulle vara godtagbar eller begränsa möjligheten till korsförhör av vittnen.

En part kan också begära ett domstolsbeslut om att vittnesmål ska avläggas genom en edsvuren utsaga som tas upp av en utredare[3] som domstolen utsett före förhandlingen.

Domarens roll är huvudsakligen att bedöma den bevisning som parterna åberopar, och omfattar inte oberoende undersökningar för att ta reda på fakta.

- Sakkunnigförhör

En part får bara åberopa sakkunnigbevisning[4] med domstolens tillåtelse. Domstolen kan kontrollera de frågor där sakkunnigvittnen ska användas, formen för vittnesmålet och den sakkunniges arvode.

Om fler än en part vill inge sakkunnigbevisning i en fråga kan domstolen besluta att bevisningen ska läggas fram av en enda sakkunnig som parterna gemensamt ger instruktioner, i stället för av separata sakkunniga som får instruktioner av var och en av parterna. Domstolen kan ge sådana instruktioner på eget initiativ, utan parternas godkännande.

Domstolen kräver inte att parterna ska åberopa sakkunnigbevisning på eget initiativ. Domstolen får emellertid själv utse en sakkunnig till bisittare, för att bistå domstolen i en fråga. Domstolen får ge bisittaren anvisningar om att utarbeta ett utlåtande (som parterna måste få kopior av) och att närvara vid rättegången för att ge råd åt eller bistå rätten.

Enligt del 35 i civilprocessreglerna (*Civil Procedure Rules*, nedan kallade CPR) får sakkunnigbevisning läggas fram samtidigt av olika sakkunniga inom liknande discipliner. I så fall korsförhör dessa i regel av parterna. Domaren sammanfattar den gängse uppfattningen och uppmanar de sakkunniga att ställa sig bakom denna.

[1] Se del 32 i CPR.

[2] Se del 31 i CPR.

[3] Del 34.8 i CPR.

[4] Se del 35 i CPR.

2.2 Vad händer om en parts begäran om bevisupptagning godkänns?

- Utlämnande av uppgifter

Efter ett föreläggande om utlämnande av uppgifter måste varje part delge den andra parten en förteckning över de relevanta handlingar som är, eller har varit, i deras ägo eller under deras kontroll. Den andra parten har sedan rätt att inspektera och kopiera handlingarna. En kopieringsavgift får tas ut.

- Vittnesförhör

Domstolen förordnar att parterna ska delge undertecknade vittnesutsagor från varje vittne vars bevisning de avser att åberopa vid rättegången. Vittnesutsagan kan avfattas av vittnet själv, men utarbetas ofta av advokaten för den part för vars räkning vittnet avger sitt vittnesmål. I vittnesutsagan ska all bevisning anges, om det går med vittnets egna ord.

Om en part har förordnats att delge en vittnesutsaga från ett vittne men inte erhåller en sådan, kan parten ansöka hos domstolen om tillstånd att lämna in en sammanfattning av vittnesmålet, med den bevisning som vittnet förväntas vittna om eller de frågor som parten tänker fråga ut vittnet om.

Om domstolen beslutar att ett vittnesmål bör avläggas i form av en edsvuren utsaga, lämnar vittnet bevisningen muntligen till en utredare utsedd av domstolen. Vittnesförhöret genomförs som om det vore rättegång, med full möjlighet att korsförhöra vittnet, och en utskrift framställs av den på detta sätt upptagna bevisningen.

- Sakkunnigförhör

Om domstolen tillåter sakkunnigbevisning utarbetar parterna instruktioner till sakkunniga. Anlitas endast en sakkunnig kan denne instrueras separat av parterna om dessa inte kan komma överens om instruktionerna. Den sakkunnige, som framför allt har en plikt gentemot domstolen och inte gentemot den part eller de parter som har gett den sakkunnige instruktioner, utarbetar ett skriftligt utlåtande. En part kan sedan ge skriftliga frågor till en sakkunnig som instruerades av parterna tillsammans eller av en annan part. Om parterna har anlitat olika sakkunniga kan domstolen även förordna att det ska föras diskussioner mellan de sakkunniga för att identifiera på vilka områden de är överens och på vilka områden de inte är överens. Sakkunnigvittnen har rätt till ekonomisk ersättning för sina tjänster. I regel betalas de av den part eller de parter som ger dem instruktioner.

2.3 I vilka fall får domstolen avslå en parts begäran om bevisupptagning?

Om parter ansöker om beslut för att göra det möjligt för dem att ta upp eller åberopa bevisning måste domstolen komma fram till att den aktuella bevisningen sannolikt är relevant och tillåten. När domstolen avgör hur den ska utöva sina befogenheter måste den även försöka handlägga mål på ett rättvist sätt. Detta inbegriper kostnadsbesparande åtgärder och handläggning av mål på ett sätt som är rättvist, effektivt och proportionellt i förhållande till kravets betydelse, komplexitet och värde. Resultatet kan bli att domstolen avslår ansökningar eller meddelar beslut på eget initiativ (t.ex. kräver en enda sakkunnig i stället för att låta varje part utse egna sakkunniga).

2.4 Vilka olika bevismedel finns det?

Sakförhållanden kan bevisas genom bevisning, genom presumtioner och slutledningar på grundval av bevisning och genom att domstolen fastställer notorietet när det gäller vissa sakförhållanden (se ovan). De typer av bevisning som kan användas i tvistemål är vittnesmål, handlingar och teknisk bevisning. Handlingar kan vara pappersdokument, datorfiler, fotografier samt video- och ljudinspelningar. Fysisk bevisning består av andra materiella föremål som är relevanta i tvistefrågan och som överlämnas till domstolen, t.ex. de produkter som är föremål för en immaterialrättslig tvist. Det kan även inbegripa att en domare besöker en olycksplats eller någon annan relevant plats för att skaffa sig en bild av förloppet.

2.5 Hur går vittnesförhör till? Skiljer de sig från förhör med sakkunniga? Vilka regler gäller för skriftlig bevisning och sakkunnigutlåtanden?

I princip hörs vittnen muntligen vid rättegången. Som påpekades ovan är varje part emellertid skyldig att inte en vittnesutsaga för varje vittne vars bevisning parten avser att åberopa. Vid rättegången ombeds vittnet att bekräfta sanningshalten i sin utsaga. Denna betraktas därefter som vittnets vittnesmål till fördel för den part som kallade vittnet. Om endast en sammanfattning av vittnesmålet har delgetts måste vittnet lämna ett mer utförligt vittnesmål vid det muntliga vittnesförhöret.

Sakkunniga lämnar sitt vittnesmål i skriftliga utlåtanden, såvida inte rätten beslutar något annat. Ett sakkunnigutlåtande ska innehålla slutsatserna, de fakta och antaganden som ligger till grund för utlåtandet samt kontentan av den sakkunniges instruktioner. Rätten beslutar huruvida det också är nödvändigt att den sakkunnige närvarar vid rättegången för att höras muntligen. En bisittare som utsetts av domstolen behöver inte avlägga ett muntligt vittnesmål.

2.6 Har vissa bevismedel större bevisvärde än andra?

Domstolen har vidsträckt bestämmanderätt när det gäller den vikt eller trovärdighet som ska tillmätas ett bevis. Det finns ingen regel mot att åberopa en utsaga som gjorts utanför domstolen som bevis för de sakförhållanden som anges i den utsagan (bevisning grundad på hörsägen)[1]. En part får därför åberopa ett brev som bevis på dess innehåll eller ett vittnes rapport om en utsaga från en annan person. Bevisning grundad på hörsägen tillmäts dock ofta mindre betydelse än direkta vittnesmål, särskilt om utsagans upphovsman skulle ha kunnat kallas för att avge vittnesmål.

Vissa handlingar och uppgifter godtas som äkta. Företags och offentliga myndigheters register godtas t.ex. som äkta om detta intygas av en befattningshavare i företaget eller den offentliga myndigheten. Dessutom kan olika typer av officiella handlingar (såsom lagstiftning, förordningar, beslut, fördrag och domstolsprotokoll) styrkas med hjälp av tryckta eller bestyrkta kopior, utan att någon ytterligare bevisning behövs.

[1] Se del 33 i CPR och åtföljande praktiska anvisningar.

2.7 Är det obligatoriskt att använda ett visst bevismedel för att styrka en omständighet?

Vissa rättshandlingar (t.ex. testamenten och försäljning av mark) måste vara skriftliga, och skriftliga bevis krävs därför för att styrka sådana rättshandlingar.

2.8 Är vittnen enligt lag skyldiga att avge vittnesmål?

Om ett vittne är ojävigt kan det i regel tvingas att infinna sig vid domstolen och avge vittnesmål. En part som vill se till att ett vittne infinns i rätten utarbetar en kallelse som kräver att vittnet infinns vid domstolen för att avge vittnesmål. När domstolen väl har utfärdat kallelsen och den har delgetts är den bindande för vittnet till dess att förhandlingen har avslutats.

Om en domstol beordrar ett vittne att avge en edsvuren vittnesutsaga men vittnet underlåter att närvara eller vägrar att besvara lagliga frågor, kan den part som har krävt den edsvurna utsagan ansöka om ett beslut som tvingar vittnet att närvara och besvara frågor.

2.9 I vilka fall kan de vägra att vittna?

Den allmänna regeln att ojäviga vittnen kan tvingas att vittna gäller inte drottningen, utländska regenter och deras hushåll, utländska diplomatiska och konsulära tjänstemän, företrädare för vissa internationella organisationer samt domare och jurymedlemmar, i förhållande till sin verksamhet i dessa funktioner. Makar och släktingar till parterna kan tvingas att avge vittnesmål i tvistemål.

Även vittnen som i allmänhet måste avge vittnesmål har rätt att vägra lägga fram vissa handlingar för syn och vägra besvara vissa frågor med hänvisning till sina rättigheter. De viktigaste rättigheterna är lagstadgat sekretesskydd (som gäller för kommunikationer för att ge eller ta emot juridisk rådgivning, eller för att skaffa fram bevisning för rättegången), att kommunikation mellan parter i ett försök att lösa tvisten (t.ex. erbjudanden om att betala en fordran) inte kan anföras som bevisning mot en part (*"without prejudice" privilege*), och rätten att inte behöva vittna mot sig själv (som innebär att ett vittne inte kan åläggas att vittna om vittnet eller vittnets make löper stor risk att åtalas eller straffas i Förenade kungariket). Man kan avstå från att utnyttja dessa rättigheter.

Man kan också vägra att lämna ut bevisning med hänvisning till att det skulle strida mot allmänintresset (*public interest immunity*). Detta omfattar bland annat bevisning som avser den nationella säkerheten, diplomatiska förbindelser, statlig verksamhet, barnets bästa, brottsutredningar och skydd av uppgiftslämnare. Dessutom behöver inte journalister röja sina källor, såvida inte detta krävs i rättvisans eller den nationella säkerhetens intresse, eller för att förebygga oroligheter eller brott.

Banktjänstemän kan inte tvingas att överlämna bankböcker eller avlägga vittnesmål om deras innehåll såvida det inte finns särskilda skäl för domstolen att beordra dem att göra detta. Domstolen kan dock förordna att en person ska ges möjlighet att inspektera eller kopiera bankkontoposter.

2.10 Kan en person som vägrar att vittna straffas eller tvingas att avge vittnesmål?

Ett vittne som efter att ha fått en kallelse inte inställer sig i domstolen eller vägrar att vittna kan dömas till fängelse för domstolstrots (i *High Court*) eller dömas att betala böter (i grevskapsdomstolen).

2.11 Finns det personer som inte får höras som vittnen?

Alla vuxna får höras som vittnen i tvistemål om de inte är oförmögna att förstå eden eller inte kan avge ett rationellt vittnesmål, t.ex. på grund av psykisk sjukdom. Om ett barn som vittnar inte förstår eden kan vittnesmålet ändå tillåtas, så länge domstolen konstaterar att barnet förstår skyldigheten att tala sanning och har "tillräcklig fattningsförmåga för att det ska vara motiverat att barnet hörs".

2.12 Vad är domstolens och parternas respektive roller vid vittnesförhör? När får ett vittne höras med tekniska hjälpmedel, till exempel videokonferens eller andra medier?

Domarens och parternas roll

Traditionellt genomgår vittnen inledningsvis ett huvudförhör i en rättegång där de besvarar icke ledande frågor från den part som kallade dem att vittna. Om inte domstolen anger annat räknas emellertid en vittnesutsaga numera som vittnets svar i huvudförhöret. Vittnet kan sedan korsförhöras av motpartens ombud, som får ställa ledande frågor till vittnet. Sakkunnigvittnen som avger muntligt vittnesmål kan också korsförhöras. En bisittare som har utsetts av domstolen kan dock inte korsförhöras av parterna. Domaren kan ställa frågor till vittnen, vanligtvis för att få ett klagande av deras svar på frågor från ombudet.

Vittnesmål via videokonferens

Vittnesmål via videokonferens är endast tillåtet med domstolens tillstånd. Vid sin bedömning av huruvida vittnesmål via videokonferens ska tillåtas tar domstolen hänsyn till den fördel som videokonferens innebär (särskilt om ett vittne är sjukt eller befinner sig utomlands), kostnaderna eller kostnadsbesparingarna i samband med användning av videokonferens, och konsekvenserna för ett rättvist förfarande (inklusive domstolens mer begränsade möjlighet att kontrollera och bedöma vittnet).

3 Bevisvärdering

3.1 Om en part har skaffat fram bevisning på ett otillåtet sätt, hindrar det domstolen från att lägga den till grund för domen?

Om kommunikation som skickas via post eller ett telekommunikationssystem (som inbegriper telefonsamtal, faxmeddelanden och e-post) fångas upp på ett olagligt sätt godtas den bevisning som kommunikationen innehåller inte i rättsprocessen. I annat fall godtas bevisning även om den har skaffats fram på ett otillåtet sätt. Domstolen har dock befogenhet att utesluta bevisning som annars skulle vara tillåten. Vid sitt beslut gör domstolen en avvägning mellan bevisningens betydelse och hur allvarligt det otillbörliga beteendet är. Om omständigheterna inte motiverar att bevisningen utesluts kan domstolen på annat sätt bestraffa den part som har handlat otillbörligt, t.ex. genom att förplikta denne att betala vissa kostnader.

3.2 Kan en partsutsaga användas som bevisning?

Partsutsagor (dvs. de formella dokument i vilka varje part redogör för sin ståndpunkt) kan användas som bevisning i interimistiska förhandlingar, men inte som bevisning i en rättegång.

Vittnesutsagor från parterna under rättegången är godtagbara som bevisning i samma utsträckning som andra utsagor.

Länkar:

[Ministry of Justice](#) (justitieministeriet)

[Civil Procedure Rules](#) (civilprocessreglerna)

■ Senaste uppdatering: 08/09/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.